

Tvivlsomme tidsskrifter

Tove Faber Frandsen¹ & Mette Brandt Eriksen²

STATUSARTIKEL

1) Institut for Design og Kommunikation, Det Humanistiske Fakultet, Syddansk Universitet
2) Forsknings- og Analysesektionen, Syddansk Universitetsbibliotek Odense

Ugeskr Læger
2019;181:V02190117

De fleste forskere kontaktes jævnligt af tidsskrifter og opfordres til at indsende manuskripter. En stor del af disse opfordringer kommer fra tvivlsomme tidsskrifter, hvoraf nogle er deciderede fup-tidsskrifter eller parasit-tidsskrifter. Det er tidsskrifter, der opkræver gebyrer ved publicering, men ikke udfører egentlig fagfællebedømmelse [1, 2]. Betaling af gebyret er den eneste betingelse for publicering. Der findes forskellige typer tvivlsomme tidsskrifter. Ud over egentlige fup-tidsskrifter findes der kaprede tidsskrifter, hvor der laves et website, der i høj grad ligner den tilsvarende for et legitimt tidsskrift. Den uopmærksomme forfatter kommer derved uforvarende til at indsende sit manuskript til det »falske« tidsskrift. Endelig findes der pseudotidsskrifter, og disse er måske de sværeste at identificere, da forfatterne her modtager noget, der ligner fagfællebedømmelser af deres manuskripter, men der er udelukkende tale om en pseudobedømmelse, da betaling af gebyr er eneste reelle betingelse for publicering.

Hvert år bliver der publiceret et meget stort antal artikler i tvivlsomme tidsskrifter, og en del af disse artikler finder endda vej til systematiske oversigtsartikler [3]. Problemet er særligt stort i ulande, hvor forskere skal publicere internationalt, men ikke nødvendigvis i et tidsskrift af høj kvalitet [4]. Efterhånden er der dog også kommet fokus på, hvilken rolle forskerne fra ilande spiller i disse tidsskrifter, og den har vist sig at være større end forventet. I en dansk kontekst har fagbladet Ingeniøren f.eks. i tvivlsomme tidsskrifter fundet minimum 100 artikler med mindst en dansk forfatter [5].

Det er dog ikke helt enkelt at identificere et tvivlsomt tidsskrift [6, 7]. Der er ikke nødvendigvis adgang til at analysere processen med fagfællebedømmelserne, og tilmed deler tvivlsomme tidsskrifter mange karakteristika med legitime tidsskrifter [8]. For eksempel publicerer tvivlsomme tidsskrifter artikler uden fagfællebe-

dømmelse, hvilket indikerer, at mange af disse artikler er af lav videnskabelig standard. Imidlertid kan legitime tidsskrifter også publicere artikler af lav kvalitet, så dette karakteristikum alene er ikke nok. På samme måde vil en del tvivlsomme tidsskrifter love meget kort behandlingstid, hvilket dog også er tilfældet for en lang række legitime tidsskrifter.

Formålet med denne artikel er at give et overblik over værktøjer, som sundhedsvidenskabelige forskere kan bruge, når de skal vurdere, om et tidsskrift er legitimt eller tvivlsomt. Der findes en lang række hvid- og sortlister, der kan bruges til vurdering af tidsskrifter, men da disse aldrig ville kunne give garantier for lødighed, bør forskere desuden selv evaluere tidsskrifter, og det findes der ligeledes værktøjer til.

HVID- OG SORTLISTER

En potentiel enkel og hurtig måde at afgøre på, om et givet tidsskrift er legitimt eller af tvivlsom karakter, er såkaldte hvid- og sortlister. En hvidliste over lødige tidsskrifter kan tjene til at vejlede forskere og give et overblik. På samme vis kan en sortliste bidrage til at dirigere forskere uden om tvivlsomme tidsskrifter.

Sortlister

Den nok hyppigst omtalte sortliste, *Bealls* liste, har bragt meget fokus på emnet tvivlsomme tidsskrifter og sortlister. *Bealls* liste, som i virkeligheden refererer til bloggen Scholarly Open Access, blev oprettet af *Jeffrey Beall* i 2012 og lukket ned i 2017 [9]. Bloggen omfattede løbende reviderede lister over tidsskrifter og forlag, som *Beall* efter egne kriterier vurderede var tvivlsomme [10]. Ud over at listen ikke længere opdateres af *Beall*, har den også været udsat for kritik, bl.a. pga. falsk positive optegnelser [11, 12].

Cabell er et eksempel på en (forholdsvis ny) kommerciel ressource, der tilbyder både en hvid- og sortliste (Cabell's Blacklist og Cabell's Whitelist). Cabell's Blacklist tilbyder en løbende opdateret oversigt over tvivlsomme tidsskrifter. Tidsskrifterne vurderes af et udvalg og er baseret på otte overordnede kriterier, der samlet set vægter over 60 indikatorer [13]. Hvilke kriterier og indikatorer der er opfyldt, er angivet for de tidsskrifter, der optræder på sortlisten. Foruden den etablerede sortliste har man ved et abonnement på Cabell's Blacklist adgang til en liste over potentielt tvivlsomme tidsskrifter, som er under vurdering.

HOVEDBUDSKABER

- ▶ Tvivlsomme tidsskrifter udgiver årligt et meget stort antal artikler, og en del af disse er skrevet af danske forskere.
- ▶ En lang række eksisterende værktøjer kan anvendes af sundhedsvidenskabelige forskere til vurdering af, om et tidsskrift er legitimt eller tvivlsomt.
- ▶ Hvid- og sortlister giver ingen garantier, så forskere er nødt til selv at vurdere tidsskriftets lødighed.

Hvidlister

Der eksisterer en række forskellige ressourcer, som er deciderede hvidlister og tjener det primære formål at give en oversigt over lødige publiceringskanaler, herunder ovennævnte Cabell's Whitelist og Directory of Open Access Journals (DOAJ). Derudover findes der ressourcer med andre formål end at blåstemple lødigheden af tidsskrifter, men hvor ressourcen inkluderer en kvalitetsvurdering af tidsskrifterne, således at disse ressourcer kan anvendes som hvidlister, f.eks. bibliografiske databaser som PubMed, Embase og Web of Science, samt Den Bibliometriske Forskningsindikator (BFI)-listen (se nedenfor).

Cabell's Whitelist er, som før omtalt, en kommerciel ressource, der oplister over 11.000 indekserede tidsskrifter. Disse tidsskrifter er blevet evalueret iht. en selektionspolitik, der er baseret på en lang række kriterier med ni overordnede temaer: publikum, relevans, sponsorer, kvalitet, fagfællebedømmelse, betaling, politikker, publikationspraksis og integritet [14].

DOAJ har eksisteret siden 2003 og er en uafhængig database med over 12.000 tidsskrifter, der tilbyder deres publicerede artikler frit tilgængelige (*open access*-tidsskrifter). Databasen dækker alle forskningsdiscipliner og har bl.a. til formål at øge synlighed, omdømme og betydeligheden af disse tidsskrifter [15]. Der har tidligere været mange tvivlsomme tidsskrifter i DOAJ, men de inkluderede tidsskrifter vurderes nu efter et sæt af kriterier [16].

BIBLIOGRAFISKE DATABASER OG ØVRIGE RESSOURCER SOM HVIDLISTER

Et relevant værktøj, der kan indgå i afklaringen af et tidsskrifts lødighed, er de bibliografiske databaser.

PubMed (MEDLINE), en anerkendt og gratis tilgængelig ressource, er udviklet og bliver vedligeholdt af det amerikanske National Library of Medicine (NLM). Som det naturlige førstevalg ved litteratursøgning inden for medicinske emner kan PubMed også fungere som en hensigtsmæssig hvidliste over lødige tidsskrifter. Det er dog helt essentielt at holde sig nogle vigtige ting for øje, hvis man anvender PubMed til blåstempling af potentielle tidsskrifter.

PubMed indeholder over 29 mio. referencer, der kommer fra forskellige kilder, hvoraf langt størstedelen af referencerne (> 25 mio.) kommer fra MEDLINE-databasen. MEDLINE indeholder biovidenskabelige artikler udgivet i > 5.200 tidsskrifter, der er nøje udvalgt. Det er udelukkende disse artikler, der tilknyttes emneord [17]. Foruden indholdet fra MEDLINE inkluderer PubMed bøger og bogkapitler, som er tilgængelige i NCBI Bookshelf, samt PubMed Central (PMC), et elektronisk arkiv med frit tilgængelige biomedicinske artikler. PMC indeholder frit tilgængelige artikler fra tidsskrifter, som er inkluderet i PMC på baggrund af en

vurdering fra NLM. Herudover indeholder PMC artikler fra National Institute of Health (NIH)-finansierede forskere, idet PMC fungerer som et arkiv for manuskripter, som er udgivet i forbindelse med NIH-finansieret forskning [18]. Hvis en NIH-finansieret forsker således udgiver en artikel i et tvivlsomt tidsskrift, vil denne altså blive inkluderet i PubMed. *Manca et al* illustrerer overlappet mellem PubMed, MEDLINE og PMC i deres figur 1 i [19].

Netop den del af PubMed, som ikke udgøres af MEDLINE, synes at være særlig kritisk at forholde sig til, hvis man ønsker at anvende PubMed som hvidliste. NLM er blevet kritiseret for at have for lave standarder i forhold til det indhold ud over MEDLINE, der inkluderes i PubMed [19]. I et studie fandt man, at kun fem MEDLINE-indekserede tidsskrifter figurerede på *Bells* liste [20]. I et andet studie undersøgte man tidsskrifter fra *Bells* liste inden for neurovidenskab og neurologi og genfandt en del af disse tidsskrifter i PubMed (14,9-24,7%) – ingen af disse var imidlertid indekserede i MEDLINE [21]. MEDLINE-indekserede tidsskrifter kan findes her [22].

En anden omfattende biomedicinsk database er Embase (Elsevier) med over 32 mio. artikler fra mere end 8.200 indekserede tidsskrifter. Embase inkluderer tidsskrifter på baggrund af en redaktionel komité's evaluering af disse [23]. Sammenfaldet mellem *Bells* liste og Embase er meget lille, da kun tre Embaseindekserede tidsskrifter figurerede på *Bells* liste i 2016 [20]. Yderligere databaser er bl.a. Web of Science og Scopus, hvor den første kun har haft et enkelt sammenfald med *Bells* liste, mens den sidste har en del flere [4].

BFI-listen er et yderligere hvidlistealternativ til de databaser, der anvendes til at søge litteratur i. BFI er en del af den performancebaserede finansieringsmodel for universiteterne, hvor midler fordeles med udgangspunkt i fordelingen af forskningspublikationer. BFI-listen er en oversigt over faggrupperevaluerede tidsskrifter, forlag mv., der udløser BFI-point [24], og indeholder over 20.000 tidsskrifter fra de forskellige videnskaber, men også på BFI-listen har der figureret et – ganske vist meget lille – antal tidsskrifter af tvivlsom karakter [25, 26].

VÆRKTØJER TIL MANUEL EVALUERING

De mange sort- og hvidlister, som er beskrevet i det foregående afsnit, bygger alle på den antagelse, at man ud fra nogle objektive kriterier kan vurdere alle tidsskrifter og identificere de tvivlsomme. Der er dog udfordringer forbundet med konstruktionen af disse lister [27, 28]. Først og fremmest er der en risiko for falsk positive og falsk negative. Der kan eksistere et nyt lødigt tidsskrift, som endnu ikke er kommet på en hvidliste, og et hidtil lødigt tidsskrift, der er blevet opkøbt udelukkende med det formål at omdanne det til et futids-

TABEL 1

Syv kriterier, som en forsker ifølge Think. Check. Submit. kan bruge til at evaluere et givet tidsskrift.

Kender du eller dine kolleger til tidsskriftet?
Er det let at identificere og kontakte forlæggeren/forlaget?
Fremgår det tydeligt hvilken type peer review tidsskriftet benytter sig af?
Indekseres artiklerne i de databaser som du selv bruger?
Fremgår det tydeligt hvilke gebyrer der opkræves?
Kan du genkende tidsskriftets redaktion?
Er forlæggeren medlem af et anerkendt industriforetagende?

skrift, kan optræde på en hvidliste. Indtil det bliver opdaget, vil det ikke optræde på sortlister. Med udgangspunkt i denne kritik af sort- og hvidlister anbefales forfattere at udføre evalueringen af tidsskrifter selv [12]. Til dette findes der også en række værktøjer.

Think. Check. Submit er resultatet af et samarbejde mellem en lang række aktører inden for videnskabelig publicering. Der findes desuden et tilsvarende initiativ til konferencer. Kernen i dette initiativ er syv kriterier, som en forsker kan bruge til at evaluere et givent tidsskrift med. Disse syv kriterier udgør blot et ud af mange initiativer, der skal understøtte forskeres analyse af tidsskrifter mhp. at identificere de tvivlsomme. Der findes ganske mange forskellige sæt kriterier til analyse af tidsskrifter, og de spænder fra ganske få kriterier til en meget lang række kriterier [29]. I nogle af disse sæt kriterier lægges der vægt på stavfejl, layout og lignende. Det anbefales dog, at man i evalueringen lægger vægt på indhold, ikke form [30] (Tabel 1).

De fleste sæt kriterier består af en tjekliste, der endda i nogle tilfælde kan placeres på en skala. Fler-tallet af disse tjeklister kommer dog uden information om hverken udvikling eller validering af dem. Foreløbig står det primært klart, at *Bealls* liste ikke er uproblematisk [12]. Vi er således usikre på, om kriterierne på disse tjeklister rent faktisk måler det, vi ønsker. De eksisterende studier af tjeklister bruger ofte *Bealls* liste som sammenligningsgrundlag, hvilket medfører yderligere komplikationer.

KONKLUSION

Tvivlsomme tidsskrifter har gjort deres indtog i forskningsverdenen. Disse underlødige publikationskanaler tilbyder publicering af manuskripter mod et gebyr, dog uden at kvalitetssikre det videnskabelige produkt. For den enkelte forsker kan det være en udfordring at afgøre, om et tidsskrift er tvivlsomt eller legitimt. Der findes en række forskellige hvid- og sortlister, herunder bibliografiske databaser som PubMed, der kan støtte forskeren i at afgøre, om et tidsskrift er legitimt eller ej.

Hvid- og sortlister er ikke uden begrænsninger og giver derfor ingen garantier, så forskere er derfor nødt til selv at vurdere tidsskriftets lødighed, hvis de vil være sikre.

SUMMARY

Tove Faber Frandsen & Mette Brandt Eriksen:
Questionable journals and how to avoid them
Ugeskr Læger 2019;181:Vo2190117

The purpose of this review is to provide an overview of tools, which health-science researchers can use when assessing, whether a journal is legitimate or questionable. Researchers are regularly contacted by journals encouraging them to submit manuscripts. Many of these contacts are phishing e-mails sent by questionable journals, who offer the publication of manuscripts for a fee but without performing peer review or carrying out other processes normally associated with a scientific journal. Determining whether a journal is questionable or legitimate can be challenging.

KORRESPONDANCE: Tove Faber Frandsen. E-mail: t.faber@sdu.dk

ANTAGET: 13. marts 2019

PUBLICERET PÅ UGESKRIFTET.DK: 13. maj 2019

INTERESSEKONFLIKTER: ingen. Forfatternes ICMJE-formularer er tilgængelige sammen med artiklen på Ugeskriftet.dk

LITTERATUR: Findes i artiklen publiceret på Ugeskriftet.dk

LITTERATUR

1. Beall J. Essential information about predatory publishers and journals. *International Higher Education* 2016;86:2-3.
2. Eriksson S, Helgesson G. The false academy: predatory publishing in science and bioethics. *Med Health Care Philos* 2017;20:163-70.
3. Ross-White A, Godfrey CM, Sears KA et al. Predatory publications in evidence syntheses. *J Med Libr Assoc* 2019;107:57-61.
4. Demir SB. Predatory journals: who publishes in them and why? *J Inf* 2018;12:1296-311.
5. Møllerhøj JNM, Bredsdorff M, Andersen T. Over 100 danske forskere har publiceret i fup-tidsskrifter. *Ingeniøren*, 2018. <https://ing.dk/artikel/100-danske-forskere-har-publiceret-fup-tidsskrifter-221343> (6. mar 2019).
6. Bagues M, Sylos-Labini M, Zinovyeva N. A walk on the wild side: 'predatory' journals and information asymmetries in scientific evaluations. *Res Policy* 2019;48:462-77.
7. Cobey KD, Lalu MM, Skidmore B et al. What is a predatory journal? *F1000Res* 2018;7:1001.
8. Shamseer L, Moher D, Madueke O et al. Potential predatory and legitimate biomedical journals: can you tell the difference? *BMC Med* 2017;15.
9. Beall J. What I learned from predatory publishers. *Biochem Med* 2017;27:273-8.
10. Beall J. Criteria for determining predatory open-access publishers. 2nd edition. I: Beall J, red. *Criteria for determining predatory open-access publishers* ed. *Scholarly Open Access*, 2012.
11. Olivarez JD, Bales S, Sare L et al. Format aside: applying Beall's criteria to assess the predatory nature of both OA and non-OA library and information science journals. *Coll Res Libr* 2018;79:52-67.
12. Berger M, Cirasella J. Beyond Beall's list: better understanding predatory publishers. *Coll Res Libr News* 2015;76:132-5.
13. Cabell's blacklist violations. <https://www2.cabells.com/blacklist-criteria> (11. feb 2019).
14. The Cabell's Journal whitelist selection policy. <https://www2.cabells.com/selection-policy2> (11. feb 2019).
15. About DOAJ (Directory of Open Access Journals). <https://doaj.org/about#aimscope> (11. feb 2019).
16. Olijhoek T, Bjørnshauge L. Criteria for open access and publishing. *ScienceOpen Research* 2015;0:1-8.
17. MEDLINE: description of the database. <https://www.nlm.nih.gov/bsd/medline.html> (11. feb 2019).
18. MEDLINE, PubMed, and PMC (PubMed Central): how are they different? <https://www.nlm.nih.gov/bsd/difference.html> (11. feb 2019).
19. Manca A, Moher D, Cugusi L et al. How predatory journals leak into PubMed. *CMAJ* 2018;190:E1042-E1045.

20. Somoza-Fernández M, Rodríguez-Gairín JM, Urbano C. Presence of alleged predatory journals in bibliographic databases: analysis of Beall's list. *Prof Inf* 2016;25:730-7.
21. Manca A, Martínez G, Cugusi L et al. The surge of predatory open-access in neurosciences and neurology. *Neuroscience* 2017;353:166-73.
22. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/nlmcatalog/journals> (11. feb 2019).
23. Elsevier. Embase journal selection procedures. <https://www.elsevier.com/solutions/embase-biomedical-research/journal-title-suggestion> (11. feb 2019).
24. Den bibliometriske forskningsindikator – spørgsmål og svar. <https://ufm.dk/forskning-og-innovation/statistik-og-analyser/den-bibliometriske-forskningsindikator/sporgsmal-og-svar> (11. feb 2019).
25. Johansen MW. Når fupvidenskab bliver statsautoriseret. <https://videnskab.dk/kultur-samfund/nar-fupvidenskab-bliver-statsautoriseret> (6. mar 2019).
26. Ministerium har fup-tidsskrifter på blåstemplet liste. *Videnskab.dk*, 2016. <https://videnskab.dk/kultur-samfund/ministerium-har-fup-tidsskrifter-pa-blaSTEMplet-liste> (6. mar 2019).
27. Negahdary M. Identifying scientific high quality journals and publishers. *Publ Res Q* 2017;33:456-70.
28. Memon AR. Predatory journals spamming for publications: what should researchers do? *Sci Eng Ethics* 2018;24:1617-39.
29. Frandsen TF. How can a questionable journal be identified: frameworks and checklists. *Learned Publishing* 15 mar 2019. <https://doi.org/10.1002/leap.1230>
30. Moustafa K. Fake journals: not always valid ways to distinguish them. *Sci Eng Ethics* 2015;21:1391-2.